

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อานันทมหิดล

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศุภมัตถ์ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๔๘๕ พระบาท
ปัจจุบันสมัชช จันทรคตินิยม ศุภมัตถ์ วิสาขมาส ศุภ
บิณฑ์ นวมัตถ์ สิริยคติกาล พฤษภาคมมาส นวมัตถ์ ชีววาร
โดยกาลบริวาร

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จออก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ท่ามกลางอ้อมส้นนิบาต พระบรมวงศานุวงศ์และทูตานุทูตผู้แทนนานาประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนาบดีราชบริพาร เฝ้าเบื้องบาทงกษพร้าพร้อมกัน โดยอนุกรม

ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก มหันทเดชน ดิลกามาธิมร ๑ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ข้าราชการและประชาชนของพระองค์ ได้มีส่วนมีเสียงตามความเห็นดีเห็นชอบ ในการจรรโลงประเทศไทยไว้วัฒนาถาวรสืบไปในภายภาคหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นถาวรชั่วครว พอให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการราษฎรได้จัดปฏิบัติงานดำเนินประกาศนโยบายให้เหมาะสมแก่ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ครั้นแล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สภาผู้แทนราษฎรปรึกษากันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

จักรไทย เพื่อถือ เป็น หลักถาวร แห่ง รัฐประศาสน์ วิธีต่อไป
สภาผู้แทนราษฎร จึง ตั้งอนุกรรมการ คณะ หนึ่ง ประ กอบร่าง
รัฐธรรมนูญขึ้น

เมื่ออนุกรรมการได้เรียบเรียงรัฐธรรมนูญฉบับถาวรสนอง
พระเดช พระคุณสำเร็จลงด้วยดีนี้ เสนอ สภาผู้แทนราษฎร
และสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาปรินิจฉัยมติแล้ว จึงทูล
เกล้าทูลกระหม่อมถวายคำปรึกษา เมื่อทรงพระราชวิจารณ์
ถึถ้วนทั่วกระบวนความแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการดำรัส
เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยประกาศใช้แต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕
เป็นต้นมา

ต่อมานายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ในขณะนั้น ได้ปรารภกับนายควง อภัยวงศ์
นายกรัฐมนตรีว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้
พระมหากษัตริย์ได้พระราชทานแก่ชนชาวไทยมาแต่เป็นปีที่
๑๔ ถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญ
เป็นหลักนี้จะไต่ความเจริญให้เกิดแก่ประเทศชาติ นับเป็น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ วารสารกสิกรรมและเกษตร ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๘

ขอแจ้งการ ท้องประชาชนได้ทราบซึ่งถึงคุณประโยชน์
ของการปกครองระบอบนี้เป็นอย่างดีแล้วที่จริง แต่เหตุการณ์
น้ำท่วมก็ให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ถึงเวลาแล้วที่
ควรจะได้เลิกบทระบอบกษัตริย์มีอยู่ในรัฐธรรมนูญนั้น และ
ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
นายกรัฐมนตรีจึงนำความนั้นปรึกษาหารือกับสมาชิกสภาผู้
แทนราษฎรประเภทที่ ๒ พร้อมกับคณะผู้ก่อการขอพระราชทาน
รัฐธรรมนูญ เมื่อได้ปรึกษาหารือกันแล้ว รัฐบาลคณะนายคว
งอภัยวงศ์ จึงเสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๘
กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ ขอให้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญ
คณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาแก้ไขตรวจสอบว่า รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยนี้ สามารถได้รับการปรับปรุงแก้ไข
เพิ่มเติมอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้าน
เมืองและเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นผล
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สภาผู้แทนราษฎรจึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง
เพื่อพิจารณาค้นคว้าตรวจสอบรัฐธรรมนูญตามคำเสนอข้างค
้น กรรมาธิการคณะนี้ได้ทำการตลอดสมัยของรัฐบาลคณะ

ตอนที่ ๓๐ ตอนที่ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

นางสาว อภัยวงศ์ คณะนายทวี บุณยเกตุ และคณะ
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

ต่อมารัฐบาลคณะหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ตั้ง
กรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อบรรวบรวมความเห็นและเรียบเรียง
บทบัญญัติขึ้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อกรรมการคณะนี้ทำสำเร็จ
เรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแก้ไขอีกชั้นหนึ่ง
แล้วนำเสนอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ได้ประชุมปรึกษาร่างหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ประเภทที่ ๒ และคณะผู้ก่อการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ
ที่ประชุมได้ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณา เมื่อกรรมการได้ตรวจ
พิจารณาแก้ไขแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ จึง
ได้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตง
มติรับหลักการแล้ว จึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง

บัดนี้คณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรได้
พิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งร่างรัฐธรรมนูญ
สำเร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทน

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ราษฎรได้พิจารณาเป็นการสำเร็จบริบูรณ์ จึงได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เมื่อทรงพระราชวิจารณ์ถ้วนทั่วกระบวนความแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ประชากรของพระองค์ ประกอบด้วยภูมิปรีชาในรัฐาภิบาลนโยบายสามารถจรจรไกลประเทศชาติของตนในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรมแห่งโลกได้โดยสวัสดิ์

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ประสทธิประสาทประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ เป็นต้นไป และให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พุทธศักราช ๒๔๘๒ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล พุทธศักราช ๒๔๘๓ และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕

ขอให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ จงเป็นหลักที่สถาปนาประดิษฐานสมรรถภาพอันประเสริฐ เป็นบ่อเกิด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๕๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

ความผาสุกสันติคุณวิบุลยราศีแก่อาณาประชาราษฎรตลอดทั่ว
กาลประวัติ นำประเทศไทยให้บรรลุสรรพพัฒนาชัยมงคล
อเนกคุณผลสกลเกียรติยศมโหฬาร ขอให้อาณาประชาราษฎร
จงมีความสามัคคีปรองดองไมตรีในสามัคคีธรรมเป็นเอกฉันท์
ในอันที่จะปฏิบัติตาม และรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทยนี้ ให้ยืนยงคงอยู่คู่กับไทยรัฐเรามา ความ
เท่าเทียมปราศจากสมมติพระบรมราชปรีชาญาณทุกประการเทอญ

ตอนที่ ๓๖ เริ่ม ๖๓ ราชบัณฑิตยสถาน ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

บทที่ ๒

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว
จะแบ่งแยกไม่ได้

ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเชื้อชาติหรือศาสนาใด ย่อม
อยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน

มาตรา ๒ อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวไทย
พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๓ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็น
ที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์คือทรงเป็นพุทธมามกะ และ
ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๕ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕

มาตรา ๖ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทาง
รัฐสภา

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทาง
คณะรัฐมนตรี

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

มาตรา ๙ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎ
มณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช
๒๔๖๑ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๐ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ใน
ราชอาณาจักร หรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งจะทรงไม่สามารถ
ปฏิบัติราชการไม่ได้ จะได้ทรงตั้งบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็น
คณะขึ้นให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ด้วยความเห็น
ชอบของรัฐสภา ถ้าหากพระมหากษัตริย์มีอำนาจหรือ
ไม่สามารถจะทรงตั้งได้ ให้รัฐสภาปรึกษากันถึงขึ้น และ
ในระหว่างที่รัฐสภายังมิได้ตั้งผู้ใด ให้สมาชิกสภาผู้
มีอายุสูงสุดสามคน ประกอบด้วยผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ขึ้นชั่วคราว

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๕๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ราษฎรมีหลักฐานว่าตนได้มี
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งไว้ตามความในมาตรา ๑๐
ให้สมาชิกวุฒิสภามีอายุสูงสุดสามคนประกอบเป็นคณะผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๑๒ บุคคลย่อมมีฐานะเสมอกันตามกฎหมาย
ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการ
อื่นใดก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกลัทธิหรืออย่างใดเลย

มาตรา ๑๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา
หรือลัทธิอันใด ๆ และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรม
ตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพล
เมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
ของประชาชน

มาตรา ๑๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย
และสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การ

ตอนที่ ๒๕ เล่ม ๕๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

โฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม
การตั้งคณะพรรคการเมือง การเข้าพ้องที่จะเข้าไว้บังคับแห่ง
ขตกกฎหมาย

มาตรา ๑๕ บุคคลที่มีสิทธิเสนอเรื่องหรืออุทธรณ์
ภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๖ บุคคลมีหน้าที่การประพฤติชอบ และมี
หน้าที่ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการโดยทางเสียภาษี
และอื่น ๆ ภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๓

อำนาจนิติบัญญัติ

ตอนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๗ รัฐสภาประกอบด้วยบุคคลและสภาผู้แทน
ไม่ว่าจะประชุมแยกกันหรือร่วมกัน

มาตรา ๑๘ ร่างพระราชบัญญัติที่สภาจะตราขึ้นเป็น
กฎหมายได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

มาตรา ๑๘ การตราพระราชบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายให้มีผลใช้บังคับเป็นกรณีเฉพาะบุคคลในทางอาญานั้น จะกระทำมิได้

มาตรา ๒๐ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งรัฐสภาได้ทำขึ้นเสร็จแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

มาตรา ๒๑ ถ้าพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น จะได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภาภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ก็คือ หรือมิได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภาภายในหนึ่งเดือนนั้นก็ดี รัฐสภาจะต้องปรึกษากันใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิม ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานลงมลายภายในสิบห้าวันแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติขึ้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๒๒ ร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายจะเสนอมาจาก
คณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนก็ได้

มาตรา ๒๓ บุคคลใดจะเป็นสมาชิกพฤฒสภาและสภา
ผู้แทนในขณะเดียวกันไม่ได้

ส่วนที่ ๒

พฤฒสภา

มาตรา ๒๔ พฤฒสภาประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือก
ซึ่งมีจำนวนแปดสิบคน

สมาชิกพฤฒสภาต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา ให้ใช้วิธีลงคะแนนออก
เสียงโดยทางอ้อม และลับ

มาตรา ๒๕ คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่เลือก
ผู้เลือกตั้งทั้งหกแห่งและวิธีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ที่ตราว่าเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
อย่างน้อยจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ และมีวิทย
ฐานะไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี
หรือเคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าหน้าของ

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว

มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพแห่งพฤฒสภา มีกำหนดเวลา
คราวละห้าปี และเพราะในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปี
ให้มีการเปลี่ยนสมาชิกทั้งหนึ่งโดยวิธีจับสลาก แต่ผู้ที่ออก
ไปมีสิทธิได้รับเลือกตั้งกลับเข้ามาอีก

ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราว
ออกตามวาระ ให้รัฐสภาเลือกตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติตามความใน
มาตรา ๒๕ เข้าเป็นสมาชิกแทนตามวิธีการที่กำหนดใน
กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา สมาชิกที่เข้า
มาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้
ซึ่งคนแทน

มาตรา ๒๗ สมาชิกภาพแห่งพฤฒสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

พจนท ๓๐ ๒๖ ๒๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖

(๕) ขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกพรรคสภา

มาตรา ๒๗ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎร การประชุม
พรรคสภานั้น จะกระทำมิได้

ส่วนที่ ๓

สภาผู้แทน

มาตรา ๒๘ สภาผู้แทนประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎร
เลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

สมาชิกสภาผู้แทนต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ให้ใช้วิธีลงคะแนนออก
เสียงโดยตรงและลับ

มาตรา ๒๙ คุณสมบัติของผู้เลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือก
ทั้ง อีกทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งและจำนวนสมาชิก
ให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

มาตรา ๓๐ อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดเวลาคราวละ

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภาจะเหลือไม่ถึงหกเดือน สมาชิกที่เข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทน เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกมาใหม่ ในพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภา ต้องมีกำหนดเวลาให้เลือกตั้งสมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน

การยุบสภาผู้แทนจะทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

มาตรา ๓๓ สมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาหรือยุบสภา
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ตอนที่ ๓๐ แก้ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๓๕ สมาชิกสภาผู้แทนมีสิทธิเสนอญัตติขอเปิด
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าด้วยหรือทั้งคณะ
ได้ โดยมิสามารถรับรองไปดีกว่าสิบสี่คน การลงมติใน
กรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

ตอนที่ ๔

บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๓๕ ก่อนเข้าประชุมที่ สมาชิกพุทธสภาและ
สภาผู้แทนต้องปฏิบัติตามประมุขแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก
ว่า จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๓๖ สมาชิกพุทธสภาและสภาผู้แทน ย่อมเป็น
ผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบ
หมายใด ๆ และต้องปฏิบัติตามที่ตามความเห็นของตนโดย
บริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๓๗ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งสมาชิกพุทธสภาและ
สมาชิกสภาผู้แทนตามมติของสภานั้น ๆ ให้เป็นประธานแห่ง
สภาคนหนึ่ง เป็นรองประธานคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๓๗ ประธานพฤฒสภาและประธานสภาผู้แทน
มีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ
ของประธานมีหน้าที่กระทำการแทนประธานในเมื่อประธาน
ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๘ ในเมื่อประธานและรองประธานพฤฒสภา
หรือสภาผู้แทนไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกของสภานั้น ๆ
เลือกตั้งกันเองขึ้นเป็นประธานในคราวประชมนั้น

มาตรา ๔๐ การประชุมของพฤฒสภาก็ดี หรือของ
สภาผู้แทนก็ดี ทุกคราวต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่ต่ำกว่าหนึ่งใน
สามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุมได้

มาตรา ๔๑ การลงมติวินิจฉัยข้อปริกษานั้น ให้ถือเอา
เสียงข้างมากเป็นประมาต เว้นไว้แต่เรื่องซึ่งมีบทบัญญัติไว้
เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามี
จำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออก
เสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๔๒ ในที่ประชุมแห่งสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าว
ถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็น
หรือออกเสียงลงคะแนน ถือว่าเป็นเอกสิทธิอันเด็ดขาด ผู้
ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ
มิได้

เอกสิทธินี้คุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการ
ประชุมโดยคำสั่งของสภาและคุ้มครองไปถึงบุคคลที่สภาเชิญ
มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในที่ประชุมด้วย

มาตรา ๔๓ สมัยประชุมของพหุสภาและของสภาผู้แทน
ย่อมเริ่มต้นและสิ้นสุดลงพร้อมกัน

มาตรา ๔๔ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของสภาทั้ง
สอง สมัยหนึ่งหรือหลายสมัยแต่สภาผู้แทนจะกำหนด
การประชุมครั้งแรกต้องกำหนดให้สมาชิกได้มาประชุมภายใน
สามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำ
ปีให้สภาผู้แทนเป็นผู้กำหนด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๑๕ สมัชชประกอบด้วย สมัชชหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลา
เก้าสิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลา
ออกไปก็ได้

อนึ่ง ในระหว่างเวลาเก้าสิบวันนั้น จะโปรดเกล้าฯ ให้
ปิดประชุมก็ได้

มาตรา ๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมพฤฒสภา
และสภาผู้แทนตามสมัชชประชุม ทรงเปิดและปิดประชุม

พิธีเปิดประชุมจะทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมา
ทรงทำหรีดจะโปรดเกล้าฯ ให้รับเสภาบาทที่บรรลุนิติภาวะแล้ว
หรือผู้ใดหนึ่งกระทำพิธีแทนพระองค์ก็ได้

มาตรา ๑๗ เมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน
พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาทั้งสอง
ก็ได้

มาตรา ๑๘ สมาชิกพฤฒสภาและสภาผู้แทนทั้งสองสภา
หรือสมาชิกของแต่ละสภา จำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสาม
ของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าร้องขอให้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

นำความกราบบังคมทูลขอให้ทรงเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาทั้งสองได้

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกแห่งสภาใด ก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภานั้น ถ้าเป็นของสมาชิกทั้งสองสภา ก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภาที่มีสมาชิกเข้าชื่อมีจำนวนมากกว่า ถ้ามีจำนวนเท่ากัน ก็ให้ยื่นต่อประธานพฤฒสภา

ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องขอนำความกราบบังคมทูลและรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๕ ในระหว่างสมัยประชุม ผู้ใดจะฟ้องสมาชิกพฤฒสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนในทางอาญา ศาลจะต้องได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกก่อนจึงพิจารณาได้ แต่การพิจารณาคดีนั้น ต้องมิให้เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุม

การพิจารณาคดีที่ศาลได้กระทำไปก่อนมีคำอ้างว่า จำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่งนั้น ย่อมเป็นอันใช้ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๕๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือ
หมายเรียกตัวสมาชิกพุทธสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนไป
กักขัง เว้นไว้แต่จับในขณะกระทำความผิด แต่ต้องรับรายงาน
ไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก ประธานแห่งสภา
นั้นอาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการกักขังได้

มาตรา ๕๑ ถ้าสมาชิกพุทธสภาหรือสภาผู้แทนถูกกักขัง
ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อ
ถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีจะ
ต้องสั่งปล่อย ถ้าหากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามความในวรรคก่อนให้มีผลบังคับตั้งแต่นั้น
วันสั่งปล่อย จนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๕๒ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนก่อน
เมื่อสภาผู้แทนได้พิจารณาลงมติให้ใช้ได้แล้ว ให้นำเสนอ
ต่อพุทธสภา ถ้าพุทธสภาพิจารณาลงมติเห็นชอบด้วยโดย
ไม่แก้ไขแล้ว ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

ถ้าหากพุทธสภาลงมติไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ส่งร่างพระ
ราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาให้สภาผู้แทนพิจารณาใหม่ ถ้าสภา

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ผู้แทนลงมติเห็นชอบตามพฤษภาแล้วก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าพฤษภาลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาให้สภาผู้แทนพิจารณาใหม่ ถ้าสภาผู้แทนลงมติเห็นชอบตามที่พฤษภาแก้ไขเพิ่มเติมมา ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

ถ้าหากสภาผู้แทนลงมติยืนยันตามเดิมในร่างพระราชบัญญัติที่ส่งกลับคืนมาตามความในวรรคสอง หรือวรรคสาม ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งของ จำนวนสมาชิกทั้งหมดแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

มาตรา ๕๓ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนั้น จะเสนอได้โดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีรับรอง

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนั้น หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมด หรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง กล่าวคือ การตั้งขึ้นหรือยกเลิก หรือลด หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอัน

ตอนที่ ๓๐ เก็บ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

เกี่ยวกับการขายหรืออากร หรือว่าด้วยเงินตรา การจัดสรร
รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการกู้เงิน หรือการ
ประกัน หรือการใช้เงินกู้

ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานแห่งสภา
ผู้แทนที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราช
บัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่

มาตรา ๘๔ ร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนได้ลงมติให้
ใช้ได้ และได้เสนอไปยังวุฒิสภานั้น วุฒิสภาจะต้อง
พิจารณาและลงมติภายในกำหนดสามสิบวัน แต่ถ้าร่าง
พระราชบัญญัตินั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
วุฒิสภาจะต้องพิจารณาและลงมติภายในกำหนดสิบห้าวัน

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคก่อน ให้หมายถึงวันในสมัย
ประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นได้มาถึง
วุฒิสภา

ถ้าวุฒิสภาไม่ได้พิจารณาและลงมติในร่างพระราชบัญญัติ
ที่สภาผู้แทนส่งมาภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคแรก ก็
ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖ ๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

มาตรา ๕๕ งบประมาณแผ่นดินประจำปี ต้องตราขึ้น
เป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติออกไม่ทันปีใหม่ ให้
ให้พระราชบัญญัติปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๕๖ พุทธสภาและสภาผู้แทน มีอำนาจควบคุม
ราชการแผ่นดิน โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๗ ในที่ประชุมของพุทธสภาหรือสภาผู้แทน
สมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความใด ๆ อัน
เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่
ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยว
กับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๕๘ การประชุมของพุทธสภาและสภาผู้แทน
ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ
แต่ละสภา แต่ถ้าหากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละ
สภาไม่ต่ำกว่าสิบห้าคนร้องขอ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๕๙ พุทธสภาและสภาผู้แทนมีอำนาจเลือก
สมาชิกในสภาตั้งเป็นคณะกรรมการการสามัญ และมีอำนาจ
เลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกในสภาก็ตาม

ตอนที่ ๓๐ ตอนที่ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

เป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการหรือพิจารณา
สอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภา แล้ว
รายงานต่อสภา คณะกรรมการที่กล่าวนี้ ย่อมมีอำนาจ
เรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ
หรือพิจารณาอยู่นั้นได้

เจตสิทธิบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ นั้น ให้คุ้มครองถึง
บุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๖ ด้วย

มาตรา ๖๐ การประชุมคณะกรรมการตามมาตรา ๕๘
นั้น ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนจึงเป็น
องค์ประชุมได้

มาตรา ๖๑ พุทธสภาและสภาผู้แทนมีอำนาจตั้งข้อบังคับ
การประชุมและการปรึกษาของสภาเพื่อดำเนินการตามบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๕

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มาตรา ๖๒ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

(๑) การให้ความเห็นชอบในการตั้งราชสมัญญิตาม
ความในมาตรา ๘

(๒) การตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความ
ในมาตรา ๑๐

(๓) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติกันใหม่ตามความ
ในมาตรา ๒๑

(๔) การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภาตามความใน
มาตรา ๒๖

(๕) พักเปิดประชุมรัฐสภาตามความในมาตรา ๔๖

(๖) การลงมติความไว้วางใจในคณะรัฐมนตรีตามความ
ในมาตรา ๖๘

(๗) การให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม
ตามความในมาตรา ๗๕

(๘) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญาตาม
ความในมาตรา ๗๖

(๙) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามความใน
มาตรา ๘๕

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

(๑๐) การตีความในรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา

๗๖

(๑๑) การแต่งตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามความ
ในมาตรา ๗๘

มาตรา ๖๓ ให้ประธานพฤฒสภา เป็นประธาน ของที่
ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้ประธานสภาผู้แทนเป็น
รองประธาน

มาตรา ๖๔ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้
ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของพฤฒสภาโดยอนันโตม

มาตรา ๖๕ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำ
บทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้โดยอนันโตม

หมวด ๔

อำนาจบริหาร

มาตรา ๖๖ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งรัฐมนตรีขึ้นคณะ
หนึ่ง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรี
อีกอย่างน้อยสิบคน อย่างมากสิบแปดคน

ในการตั้งนายกรัฐมนตรี ประธานพฤฒสภาและประธาน
สภาผู้แทนเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

รัฐมนตรีต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

มาตรา ๖๑ ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๖๔ รัฐมนตรีผู้มีได้เป็นสมาชิก ส่อมมีสิทธิไปประชุมและแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในพญมสภาสภาผู้แทน หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เอกสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ นั้นให้นำมาใช้โดยอนโลม

มาตรา ๖๕ ในการดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดินคณะรัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจของรัฐสภา

รัฐมนตรีผู้ได้รับแต่งตั้งให้ว่าการกระทรวง ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนต่อรัฐสภาในทางรัฐธรรมนูญ และรัฐมนตรีทุกคนจะได้รับแต่งตั้งให้ว่าการกระทรวงหรือไม่ก็ตามต้องรับผิดชอบร่วมกันในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๖๐ รัฐมนตรีทั้งคณะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อสภาผู้แทนลงมติไม่ไว้วางใจในคณะตาม มาตรา ๓๔ หรือรัฐสภา

คืนที่ ๓๐ ถึง ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

ไม่ให้ความไว้วางใจตามมาตรา ๖๘ หรือ เมื่อสภาพแทนชุดที่มี
ส่วนให้ความไว้วางใจแก่คณะรัฐมนตรีในขณะที่เข้ารับหน้าที่นั้น
สิ้นสุดลง ในกรณีดังกล่าวนี้และในกรณีที่คณะรัฐมนตรี
ลาออกจากตำแหน่งเอง คณะรัฐมนตรีที่ออกนั้นต้องอยู่ใน
ตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

มาตรา ๗๑ ความเป็นรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงเฉพาะตัว โดย

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติตามความในมาตรา ๖๖ (๔)
- มาตรา ๓๓ (๔)
- (๔) สภาพผู้แทนลงมติไม่ไว้วางใจ

มาตรา ๗๒ ในเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอัน
จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือ บังคับภัยพิบัติ
สาธารณะ และจะเรียกประชุมรัฐสภาให้ทันทั่วทั้งที่ได้กีด
หรือเมื่อกรณีเช่นว่านั้นเกิดขึ้นในระหว่างสภาพผู้แทนถูกยุบก็
พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่น
พระราชบัญญัติก็ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

ในการประชุมรัฐสภาในคราวต่อไป ให้มีพระราชกำหนด
นั้นเสนอต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภาอนุมัติแล้ว พระราชกำหนด
นั้นก็จะเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติ พระราช
กำหนดนั้นก็จะเป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกิจการที่ได้
เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

คำอนุมัติและไม่อนุมัติให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๘๓ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้าคณะรัฐมนตรี
เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการภาษีอากร หรือเงิน
ตราฉบับใด จะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อ
รักษาประโยชน์ของแผ่นดิน จะถวายคำแนะนำต่อพระมหาก
ษัตริย์เลขาธิการตราเป็นพระราชกำหนดให้ไว้บังคับตั้งพระราช
บัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามความในวรรคก่อน จะ
ต้องนำเสนอต่อรัฐสภาภายใน สองวันนับแต่วันประกาศใช้
และให้นำความในวรรคสองและวรรคสาม แห่ง มาตรา ๘๒
มาไว้บังคับโดยอนุโลม

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๑๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศให้ใช้กฎอัยการศึกตามหลักเกณฑ์และวิธีรักษาตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๑๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความยินยอมของรัฐสภาแล้ว

มติให้ความยินยอมของรัฐสภา ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

มาตรา ๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่นกับนานาประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตใดไทยหรือจะตั้งออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๘๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๘๙ ภายใต้มงคัมแห่งมาตรา ๘๘ และมาตรา ๖๖ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขาและพระบรมราชโองการได้อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีคนหนึ่งลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบ

หมวด ๕

อำนาจตุลาการ

มาตรา ๙๐ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะ ซึ่งจะต้องดำเนินตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๙๑ บรรดาศาลทั้งหลายจักตั้งขึ้นได้แต่โดยพระราชบัญญัติ

มาตรา ๙๒ การตั้งศาลขึ้นใหม่ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้นๆ จะกระทำมิได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๘๓ ผู้พิพากษาช่วยมืออิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๘๔ การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การย้าย และการถอดถอนผู้พิพากษา จะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

หมวด ๖

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๕ รัฐธรรมนูญนี้จะแก้ไขเพิ่มเติมได้แต่โดยเงื่อนไขต่อไปนี้

(๑) ผู้ดัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องมีมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

(๒) ผู้ดัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้ให้รัฐสภาพิจารณาร่วมกันเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งนั้นรับหลักการให้ใช้วิธีเรขาคณิตและต้องมีเสียงเห็นชอบด้วย

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ในการแก้ไขเพิ่มเติมนี้ ไม่ต่ำกว่าสองในสามแห่งจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

(๔) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ซึ่งมีคำเสนอแก้ไขประญัตติ หรือซึ่งมีการแก้ไขโดยคณะกรรมการ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดแล้วต้องนำเสนอรัฐสภา เพื่อพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามชั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมีเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นกฎหมาย ไม่ต่ำกว่าสองในสามแห่งจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการออกเสียงลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว จึงให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

ฉบับที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

หมวด ๗

บทสุดท้าย

มาตรา ๘๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๘ รัฐสภาทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญ

มติในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

มาตรา ๘๗ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๘๘ ในการที่ศาลจะใช้บทกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทกฎหมายนั้น ต้องด้วย บทบัญญัติมาตรา ๘๗ ก็ให้ศาลรกรการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นไว้ชั่วคราว แล้วให้รายงานความเห็น เช่นว่านั้น ตามทางการไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้แจ้งให้ศาลทราบ

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาด และให้ศาลปฏิบัติตามนั้น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๔๘ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งขึ้นเป็นประธานตุลาการคนหนึ่ง และตุลาการอีกสิบสี่คน

ให้มีการแต่งตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญใหม่ทุกครั้งเมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน เพราะเหตุที่สภาผู้แทนหมดอายุ หรือถูกยุบ

วิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ในวาระเริ่มแรก พุทธสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งองค์การเลือกตั้งสมาชิกพุทธสภาเป็นผู้เลือกตั้งภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ

องค์การเลือกตั้งสมาชิกพุทธสภาประกอบด้วยผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในวันสุดท้ายก่อนใช้รัฐธรรมนูญ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

(ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๗๕ โดยยกเว้นข้อห้ามตาม มาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่อย่างน้อยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องไม่เป็น ข้าราชการประจำ มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี และมีวิद्यฐานะ ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี หรือ เคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือ เทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองต่อ เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาภายในสิบสองวัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

วิธีการเลือกตั้งให้องค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา กำหนดขึ้น

มาตรา ๕๑ ในวาระเริ่มแรก สภาผู้แทนประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง ตาม พระราชกฤษฎีกา ดำเนินการ เลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ และให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนเพิ่มจำนวนขึ้นอีกโดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรหนึ่งแสน

พจนานุกรมฉบับ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

คนที่อยู่ในรายชื่อผู้แทนหนึ่งคน ถ้าในเขตจังหวัดใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้น หรือลดลงมากจนเกินกว่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์ ให้เพิ่มหรือลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน หรือลดจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน เศษของหนึ่งแสน ถ้าเกินครึ่งให้เพิ่มเป็นหนึ่งแสน

ถ้าในเขตจังหวัดหนึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนในเขตจังหวัดหนึ่งคน ถ้าในเขตจังหวัดใดจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่ได้มีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕ หรือลดลงกว่าหนึ่งแสนคน พุทธศักราช ๒๔๘๘ แล้ว ก็ให้เพิ่มหรือลดจำนวนผู้แทนจำนวนที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น

ถ้าในเขตจังหวัดใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นกว่าหนึ่งคน ให้มีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกับจำนวนราษฎรเดิมได้

ถ้าในเขตจังหวัดใดมีราษฎรเพิ่มขึ้นและผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกทั้งหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๘๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ข

ตอนที่ ๕๐ เริ่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ศก.ราช ๒๔๘๘ โดยยกเว้นข้อห้ามตามมาตรา ๑๑ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕

มาตรา ๘๒ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
เพิ่มขึ้นตามความในมาตรา ๘๑ ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด
เก้าสิบวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๘๓ ให้เริ่มนับอายุสภาผู้แทนตั้งแต่วันใช้
รัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสภาผู้แทนมีจำนวนสมาชิกเต็ม
ตามที่ได้เลือกตั้งเพิ่มขึ้นในวันครบสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๘๔ ก่อนที่สภาผู้แทนจะมีจำนวนสมาชิกเต็มตาม
ที่ได้เลือกตั้งเพิ่มขึ้น รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาตามความ
ในมาตรา ๘๐ และสภาผู้แทนซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับ
เลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
พุทธศักราช ๒๔๘๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๘๕ ให้คณะรัฐมนตรีซึ่งบริหารราชการแผ่นดิน
อยู่ก่อน วันใช้รัฐธรรมนูญอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการไป
จนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๘๖ ถ้ามีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความ
ปลอดภัยสาธารณะหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะในระหว่าง
เวลาที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการตาม
ความในมาตรา ๘๕ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนด
ให้ใช้บังคับตั้งเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสามแห่งมาตรา ๗๒
มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าวในวรรคก่อนโดยอนุโลม

รับสนองพระบรมราชโองการ

ปรีดี พนมยงค์

นายกรัฐมนตรี

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ประกาศ
วิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ตามบทระเพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ องค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศฉบับนี้ให้เรียกว่า “ประกาศวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามบทระเพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕”

ข้อ ๒ ให้ใช้ประกาศนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองต่อเลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเวลา

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ราชการ ภายในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ข้อ ๔ ให้ทำการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ณ พระที่นั่ง
อนันตสมาคม ซึ่งไว้ในสำนักงานเลขาธิการองค์การเลือก
ตั้งตามที่ได้อัดไว้ ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ตั้งแต่
เวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๐๐ นาฬิกา

ข้อ ๕ ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง ๘๐ คน หรือน้อย
กว่านั้น ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ให้เลือกตั้งแล้วโดยไม่ต้องลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๖ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
จัดให้มีการสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการ
เลือกตั้งตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ ให้ประธานองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
รักษาการให้เป็นไปตามประกาศนี้ และให้มีอำนาจ
ระเบียบควบคุมการลงคะแนนและกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติ
การให้เป็นไปตามบทแห่งประกาศนี้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

หมวด ๒

การสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๘ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเงินสำหรับเจ้าหน้าที่
ใช้จ่าย ในการเลือกตั้งเป็นจำนวนหนึ่งร้อยบาท และรูปถ่าย
ของคนขนาด ๖ นิ้ว ๑ รูป พร้อมทั้งหลักฐานแสดงคุณสมบัติ
และวิทยฐานะตามกฎหมายไปมอบให้กับเลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ ในขณะขึ้นใบสมัครตามความใน
ข้อ ๙ ด้วย

ข้อ ๙ เมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งขึ้นสมัครถูกต้องแล้ว ให้
เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ มีคำสั่งไว้เป็นหลักฐาน
ในวันนั้นแล้วออกใบรับให้แก่ผู้ขึ้นใบสมัคร

ใบสมัครให้ใช้แบบที่เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิก
พรรคฯ จัดขึ้นไว้

ข้อ ๑๐ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ
สอบสวนว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะสมัครรับเลือกตั้งตาม
ประกาศฉบับนี้ได้หรือไม่ ถ้าสมัครได้ ก็ให้ประกาศรับไว้
ณ สำนักงานเลขาธิการองค์การเลือกตั้ง แต่ถ้าสมัครไม่ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ด้วยประการใด ๆ ก็ให้แจ้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทราบโดยเร็ว
และต้องก่อนวันเลือกตั้ง

ข้อ ๑๑ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
กำหนดเลขหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเรียงตามลำดับ
ที่ได้รับสมัครไว้

ข้อ ๑๒ ถ้าเลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ไม่ยอมรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะ
กรรมการซึ่งองค์การเลือกตั้งได้แต่งตั้งไว้มีจำนวนห้าคน เมื่อ
คณะกรรมการองค์การเลือกตั้งได้รับคำร้องแล้วให้วินิจฉัยว่า
ให้รับสมัครหรือไม่ แล้วแจ้งคำสั่งไปยังเลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก่อนกำหนดวันเลือกตั้ง คำสั่งของ
คณะกรรมการนั้นให้ถือว่าเป็นที่สุด

หมวด ๓

กรรมการตรวจคะแนน

ข้อ ๑๓ ให้องค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการ
ตรวจคะแนนขึ้นแก่ตน เมื่อได้ตั้งแล้วให้ประกาศรายชื่อไว้ ณ

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

สำนักงานเลขาธิการองค์การเลือกตั้ง ให้ถือว่ากรรมการตรวจ
คะแนนตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการได้

ข้อ ๑๔ การวินิจฉัยในกิจการใด ๆ ของกรรมการตรวจ
คะแนนให้เป็นไปคงมเสียช้งมาก

หมวด ๔

การลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๑๕ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง จะใช้
สำหรับการลงคะแนน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้จัดไว้

ข้อ ๑๖ ขณะจะเปิดการลงคะแนนให้กรรมการตรวจ
คะแนนเปิดหีบบัตรเลือกตั้งแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่
ณ ที่เลือกตั้งเห็นว่า เป็นหีบเปล่า แล้วให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง
ใส่กุญแจไว้จนเสร็จการลงคะแนน

ข้อ ๑๗ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ห้ามมิให้
เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง เว้นแต่มีความจำเป็น อันจะหลีกเลี่ยง
มิได้ จึงให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเปิดได้ โดยมิให้เอา
บัตรออกจากหีบแล้วให้เปิดไว้ตามเดิม ในกรณีเช่นนี้ให้คณะ

ตอนที่ ๒๕ เริ่ม ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

กรรมการกระทำต่อหน้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งและ
ทำรายงานบันทึกแสดงเหตุในการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นไว้
ด้วย

ข้อ ๑๘ ในวันเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปแสดงตน
ต่อกรรมการตรวจคะแนนและลงชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อ เมื่อ
กรรมการตรวจคะแนนจ่ายบัตรเลือกตั้งให้แล้ว จึงให้ผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งดำเนินการลงคะแนน โดยวิธีการของผู้สมัครที่เห็น
สมควรได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิก พุฒสภาในบัตรเลือกตั้ง
ตามที่กำหนดไว้

ข้อ ๑๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะใช้สิทธิ
เลือกตั้งโดยวิธีการตามข้อ ๑๘ ได้ไม่เกิน ๘๐ ราชข้อ

ข้อ ๒๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งจะลงคะแนนให้ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งแต่ละคนได้เพียงคะแนนเดียว การกาชื่อผู้สมัคร
รับเลือกตั้งคนใดในบัตรเลือกตั้งฉบับนั้นหลายเครื่องหมาย
ไม่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเพิ่มขึ้นแต่ประการใด

ข้อ ๒๑ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดได้รับบัตรเลือกตั้งเพื่อลง
คะแนนแล้ว ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตอนที่ ๒๘ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

คนใดเลย ให้ผู้มีบัตรนั้นไปกรรมการตรวจคะแนนและ
กรรมการตรวจคะแนนบันทึกไว้ในบัญชีรายชื่อ

หมวด ๕

การตรวจและรวมคะแนน

ข้อ ๒๒ ในวันเลือกตั้ง เมื่อถึงเวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ให้
กรรมการตรวจคะแนนประกาศเปิดการลงคะแนน

ข้อ ๒๓ เมื่อถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ให้กรรมการตรวจ
คะแนนประกาศปิดการลงคะแนนแล้วให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง
เพื่อดำเนินการนับคะแนนต่อไป

ข้อ ๒๔ ในการนับคะแนนให้คณะกรรมการตรวจ
คะแนนวินิจฉัยว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสียหรือไม่ แล้ว
หมายเหตุไว้และแยกแยะไว้เป็นส่วนหนึ่ง

ข้อ ๒๕ บัตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย คือ

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรของผู้เลือกตั้งกาเครื่องหมายกว่าแปดสิบ

รายชื่อ

(๓) บัตรซึ่งมิได้กาเครื่องหมายเลย

ตอนที่ ๓๐ เริ่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

บัตรชี้แจง หรือหมายนอกจากที่กำเนตไว้ หรือหาเครื่อง
หมายเลขเลอะเลือนไม่ชัดเจนไม่สามารถจะวินิจฉัยได้ ให้ถือ
ว่าเป็นคะแนนเสียเฉพาะรายข้อนั้น

ข้อ ๒๖ แบบใส่คะแนนที่ได้ได้รวมคะแนนเสร็จสิ้น
แล้ว ให้กรรมการตรวจคะแนนลงลายมือชื่อกำกับไว้

ข้อ ๒๗ เมื่อปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้
กรรมการตรวจคะแนนนับคะแนนโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เลื่อน
หรือประวิงการนับคะแนน ต้องทำต่อไปจนเสร็จในรวดเดียว

ข้อ ๒๘ การนับคะแนนเมื่อเสร็จแล้ว ให้กรรมการ
ตรวจคะแนนรายงานผลของการนับคะแนน พร้อมทั้งมอบ
หีบซึ่งบรรจุบัตรออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งปิดหีบใส่กุญแจต่อ
ประธานองค์การ เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยเร็ว

ข้อ ๒๙ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ประกาศผลของการเลือกตั้ง แล้วรายงานผลต่อประธาน
องค์การเลือกตั้งเพื่อรายงานต่อไปยังวุฒิสภาและรัฐบาล

การประกาศผลการเลือกตั้งนี้ ต้องประกาศไว้ ณ
สำนักงาน เลขาธิการองค์การเลือกตั้งโดยเร็ว

วันที่ ๓๐ เดือน ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

ข้อ ๓๐ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนมากที่สุดของมา
จนถึงอันดับที่แปดสิบ ให้ถือว่าได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา ในกรณีที่ได้คะแนนเท่ากัน ให้เรียงอันดับชื่อ
ตามหมายเลขประจำตัวบัตรเลือกตั้งด้วย และในกรณีที่
คะแนนสุดท้ายเท่ากันให้ผู้สมัครเลือก ตั้งซึ่งได้คะแนน
ที่กั้นนั้นอีก กล่าวหา ผู้ใดได้รับเลือกตั้งหรือไม่ ค่ะหน้า
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

วิธีพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ผู้ได้รับคะแนน
ทำกั้นนั้น โดยให้มีคำร้องซึ่งมีข้อความว่า "ได้รับเลือกตั้ง"
ทำจำนวนที่คัดค้าน มาจากนั้นให้ใช้สลากซึ่งมีข้อความว่า
"ไม่ได้รับเลือกตั้ง" ผู้ใดจับได้สลากซึ่งมีข้อความว่า
"ได้รับเลือกตั้ง" ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา

หมวด ๖

การคัดค้านการเลือกตั้ง

ข้อ ๓๑ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด เห็นว่าผู้ได้รับเลือก
ทั้งผู้ใดมิได้รับการเลือกตั้งโดยชอบแล้ว มีสิทธิยื่นคำร้อง

ตอนที่ ๖ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

คัดค้านต่อคณะ กรรมการตามความในข้อ ๑๒ ภายในกำหนด
๑๕ วันนับแต่วันเลือกตั้ง

ข้อ ๑๒ เมื่อคณะกรรมการได้รับคำคัดค้านแล้ว ให้
ดำเนินการพิจารณาสอบสวนวินิจฉัยว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งซึ่งถูก
คัดค้าน ได้รับเลือกตั้งขึ้นโดยชอบหรือไม่ หากการเลือก
ตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบก็ให้รังแก่อนสิทธิที่ได้รับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้นั้น

เมื่อได้มีคำสั่งเพิกถอนแล้วในวรรคต้นแล้ว ให้ได้
รับเลือกตั้งที่ได้กระแฉะรองจากอันดับที่ ปฏิบัติได้เป็นผู้ได้
รับเลือกตั้งแทนตามลำดับ ในกรณีที่กระแฉะแล้วให้นับข้อ
บังคับข้อ ๑๐ มาใช้บังคับไปจนต่อไป

ในระหว่างที่คณะกรรมการมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้
ถือว่าผู้ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งถูกคัดค้านนี้เป็นผู้ ได้รับเลือกตั้ง
โดยชอบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

แนบ พลต.ข.ม.

ประธานองคมนตรีเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา